

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Lorea Furundarena Kalzakorta

*Mutriku,
Gipuzkoa
(1926-2021)*

Aurkibidea

Biografia

la Bizkaia ikutzen dagoen Mizkia baserrian jaio zen. Aita bertakoa zen, eta ama, berriz, Markinakoa. Auzoko eskolara joan zen inguruko baserrietako umeeekin, baina han ikasi baino gehiago jolasean ibiltzen ziren. Gerra Zibilak 10 urte zituela harrapatu zuen, eta ondo gogoratzen ditu baserrian zeuden soldaduak eta Saturraranez barkuek botatzen zituzten kanoikadak. 27 urterekin ezkondu zen Olabarrieta auzoko Gaztañeta baserrira.

Zintak

MUT-029

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Arrizabalaga, Nerea - Bernabe, Ainhoa
- **Data:** 2012-03-20
- **Iraupena:** 49 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

MUT-030

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Arrizabalaga, Nerea - Bernabe, Ainhoa
- **Data:** 2012-03-20
- **Iraupena:** 34 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Lorea izena

- **Erref:** MUT-029/001
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Lorea izena zergatik jarri zioten azaltzen du. Frankismo denboran, Flora esaten omen zioten.</p>

Transkripzioa

- [Ondarrutarra] osaba nakan, aman difuntian aizta bat Ondarrun bizi zan, ta harek zakazen hamar seme-alaba, bai.
- Ez da gitxi e.
- Ez. Eta hango neska zaharrenak zakan izena Lorea, ta neri're horrexeaitio ipini zian bea.
- Ba, izen politta da ba Lorea!
- Ba ez dakitx pa.
- Ez ala?
- Orduan-ta ez zan asko entzuten e.
- Ba, oso politta da Lorea. Flor.
- Gero, frankisten denboran, Flora.
- Flora?
- Flora gora ta Flora behera, ta amorrua neuk galanta, baiña...
- Karo, ba, norbea Lore izan ta Flora deittu... hori ere ez da, e.
- Ez, baiña..

2. Mizkia baserria

- **Erref:** MUT-029/004
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:01:33. **Bukatu:** 00:03:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Murtikuko Mizkia baserrian jaio zen, Bizkaiko mugatik gertu. Auzoko baserrien izenak aipatzen ditu. Auzo-eskola non zegoen azaltzen du; oinez 20 minutuko bidea zuen baserritik eskolara.</p>

Transkripzioa

- Zeu nun jaixua?
- Ni neu ere Mutrikun, ni Mixkian.
- Mixkian.
- San Jeronimotik goruntz, do beste barriro bat, eta hantxen, Arantzamendi lehelengo ta gero Mixkia.
- Mixkia baserrixa.
- Bai, Mixkia zan behekoa bat ta goikua bestia. Ta gero zozen, Dostua, Berrosasi, ikastolia, Elordi, Armetxa behekoa, goikua eta Armetxa zabal, ta gero Bizkaiko mugia. Ta Bizkai aldetik etortzen zian, Kateikuak-ta, Galtzakorta-ta, Olabekuak hiru, baserri hurrenekuak gure ikastola hartaa, ikasten.
- Zeuk ikastolia aittatu dezu-ta, zer zon hantxe auzuan bertan ikastolia?
- Ba, guretik ba hogei minutu o hola jun bihar.
- Eta zein juten zan hara maistria edo?
- A! Lehelengo eon zian auskalo nundik noakuak zian, "Cara al sol" besteik ez zeuen kantatzen ta. "Cara al sol" ta holakotxe kantak kantau ta bale.
- Ni ez nai enterau. Nun zauan eskolia?
- Ba, gure etxetik ordu laren bat hara, Bizkai aldea, Bizkaiko muga-mugan, e.
- Larruskaingo mugan edo hola?

- Ez, harek urruti doz. Gu... Mixkia barrixua beste bat da. Mixkia da, Armetxan amaitzen da Mixkia.
- Artzai errekatik?
- Artzain errekatik ez giñan juten. Agerre badakizu, Mijoako Agerreko, hantxen onduan gora. Bai, oain kamiñua do einda handik goruntz, Arantzamendittikan barrixo hortan...

3. Fonda Berrira josten ikastera

- **Erref:** MUT-029/005
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:03:06. **Bukatu:** 00:04:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Eguneroko zereginak: goizetan, esnea kalera jaitsi eta baserriko lanak egin behar izaten zituen; bazkal ondoren, josten ikastera joaten zen Fonda Berrira. Katalin izeneko emakume batek josten irakasten zien neska talde bati; hari buruz hitz egiten du.</p>

Transkripzioa

- Oiñez jun biharko ziñaten?
- Gu oiñez, aber! Goizian lehelengo esniakin etorri kalea, etxea jun, eta zeozela lanak ein, bazkaixa eo jan bihar noana ta josten ikastea etortzen nitzan Fonda Berrira.
- Bai?
- Han, Fonda Berri, Katalin! [...] ene, alabak juten zianian sukaldeko lanak eittea, Katalin etorriko zan neri kontuak esatea.
- A bai e, Agustina eta Maria.
- Bai ba, bai ba. Ta harek ez zeuen nahi izaten eoze gauza neri esatea etortzia, baiña neri esaten zian: “Zu juten bazea auzolanea —Kattalineke e —, aurrena ez hasi lana eitten, lehelengo bestiak ikusi ta gero zeu hasi” ta holakuak esaten zian. Zelako konsejuak!
- Argixa ei zan Kattalin.
- Katalin? Katalin zan, bueno! Jarritta, jarri bihar dezunian ere, zenbait bezela jarri hala behian lurrian hanka zabalik eta ez, e. Jartzeakuan hankak kruzau... baiña ze konseju eman harek. Gero esango zeuen bata ta bestia, baiña konseju ematen ona zan e, oso ona.
- [...].
- Fonda Berri lehen zan hori, eleizian atzian zan hori etxe hori. Gero ba obrak eta gauzak eitteko, ba, bota ein zeuen ta. Baiña hantxe, neskak eoten giñan ba...
- Hori zan berez fondia, fonda-hostal edo fondia?
- Nik ez dakitx zer izango zan, baiña haura zan; zozen Zumalabenekuak, ez dakit zeintzuk, bi-o bai, josten ikasten eoten zian, eta hortxen. Neska señoiritakin ibili nintzan ni josten ikasten.
- Ez da gitxi.
- Bai, bai, oso.

4. Mizkiako auzo-eskola

- **Erref:** MUT-029/006
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:04:51. **Bukatu:** 00:06:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Mizkiako auzo-eskolari buruzko azalpenak. Eskolan erdaraz hitz egiten behar izaten zuten. Hasieran, kanpoko irakasleak izan zituzten; gero, Pili Bullain maistra mutrikuarrarekin aritu ziren ikasten. Bullainekin euskaraz egiten zuten. Negu garaian, baserritarrek egurra eraman behar izaten zuten eskolara.

5. Eskolatik gorakoak eta beherakoak

- **Erref:** MUT-029/008
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:06:30. **Bukatu:** 00:07:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Umetako kontuak. Eskolatik gora eta eskolatik behera bizi ziren umeak gaizki konpontzen omen ziren. Elkarri segika, harrika... ibiltzen ziren. Eskolan, neska eta mutil elkarrekin ibiltzen ziren.

6. Gau-eskola

- **Erref:** MUT-029/009
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:07:33. **Bukatu:** 00:08:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

15-16 urterekin, gau-eskolara joaten zen. Erdarazko liburuak ibiltzen zituzten.

7. Frontea auzoan

- **Erref:** MUT-029/013
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:09:25. **Bukatu:** 00:10:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Gerra denborako oroitzapenak. Frontea auzoan egon zen geldituta zazpi hilabeteen. Bizkaia aldeko baserrietako jendea Lorea eta bizi ziren aldera pasarazi zituzten. Ondarroako baserri bateko ganadua eduki zuten beraien baserrian; ganadu jabeak, berriz, auzoko baserri batera joaten ziren lo egitera. Lorearen aitona eta auzoko baserri batean egon ziren.</p>

8. Astoarekin esnea banatzera

- **Erref:** MUT-029/015
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:10:42. **Bukatu:** 00:12:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lorea umea zela hil zen aitona. Aitonaren hileta zela eta, berak joan behar izan zuen esnea banatzera Mutrikura astoarekin. Esnea zer familiatan banatzen zuten esaten du. Ondo gogoratzen du bera elurretan jolasean zebilen bitartean astoak bideari nola jarraitzen zion.

9. Baserriko bizimodua

- **Erref:** MUT-029/018
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:13:08. **Bukatu:** 00:14:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko bizimodua. Uda parteko lanak: ardiak eta ganaduak zaintzen zituen. Gurasoak soroan lanean ziren bitartean, anai-arrebak zaintzen zituen Loreak. Ama haur txikiena izara batekin bizkarrean lotuta ere aritzen omen zen lanean.

10. Gari-lanak

- **Erref:** MUT-029/019
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:14:09. **Bukatu:** 00:16:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Gari-lanak. Igitaiarekin moztzen zuten garia. Garia multzoetan bildu, lotu eta metak egiten ziren. Metak soroan utzi eta hilabete inguru pasatu ondoren, matxakarekin jotzen zuten garia. Gari-jotzeari buruzko azalpenak ematen ditu.

11. Mizkia aldeko errotak

- **Erref:** MUT-029/020
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:16:23. **Bukatu:** 00:16:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Mizkia aldean bi errota zeuden. Lorearen etxeok Bizkaia aldeko errota batera joateko joera zuten.

12. Errotarria eta irina

- **Erref:** MUT-029/021
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:16:52. **Bukatu:** 00:18:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra denboran, baserri bakoitzak landutako gariaren hainbesteko bat entregatu behar izaten zuen. Gerra etorri zenean, Lorearen etxeok garia errotara eraman gabe zeukaten. Lorearen aita eta senide batek Larroskain aldeko baserri batetik errotarria erosi eta Berrosasi baserrian (Lorearen amonaren jaiotetxean) egiten zuten irina. Garia eta artoa eramaten zuten hara.

13. Maria errekadista eta osabaren ogia

- **Erref:** MUT-029/022
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:18:18. **Bukatu:** 00:19:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra denborako kontuak. Lorearen osaba bi Bilbon bizi ziren; haietako bat apopilo mutrikuar batzuen taberna batean, eta ogi goseak egoten omen zen. Baserrian ogia egin, eta Maria "rekadistia"rekin bidaltzen zioten ogia osabari.

14. Osabaren andregaia

- **Erref:** MUT-029/024
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:20:03. **Bukatu:** 00:21:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bilbon zegoen osabetako batek andregaia bilatu eta Mizkia baserrira eraman omen zuen. Andregaia erdalduna zen, eta hari buruzko kontuak kontatzen ditu; "baserriko oilo guztiak" jan omen zituen. Osabaren andregaiarekin Bilbora joan zela gogoratzen du Loreak.

15. Bi udaratan jatetxean lanean

- **Erref:** MUT-029/026
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:21:35. **Bukatu:** 00:23:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>20 urte inguru zituela Mutrikuko jatetxe batean zerbitzari lanetan aritu zen bi udaratan. Jatetxeko familiari eta laneko kontuei buruz hitz egiten du.</p>

16. Larruskaingo erromeria

- **Erref:** MUT-029/028
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:24:16. **Bukatu:** 00:27:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Erromeria tokiak: Larruskain, Saturraran (Singapur esaten zioten toki bat)... Oinez egiten zituzten joan-etorriak. Lehenengo aldiz Larruskainera joan zenekoaz hitz egiten du: xaboi saltzailea joan omen zen, eta xaboia erosteko aitzakian... joan zen lagunekin (etxeetan ez omen zen oraindik xaboirik). Orduko hartan Loreak ez zuen dantzarik egin. Gerora, auzoko gazteak elkarrekin joaten omen ziren erromeriara.</p>

17. Mutilei harrika

- **Erref:** MUT-029/029
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:27:16. **Bukatu:** 00:29:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

<p>Gaztetako ibilerak. Auzoko neskak etxera zihoazela, atzetik mutil kuadrilla bat zutela somatu, eta goiko bide batean ezkutatu ziren. Mutilak parera iritsi zirenean, goitik harrika hasi omen zitzaizkien.</p>

18. Astoa hizketan

- **Erref:** MUT-029/031

- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:29:25. **Bukatu:** 00:30:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Kondaira bat kontatzen du. Mutrikuko eliza aldean behetik gora zetozen batzuei astoak "formatu" zitzaizkien, eta jendea beldurrez. Astoa paretik kentzeko joz gero, erantzun egiten omen zuen "jo naiekela berriz!". Inguruko etxeren batetik aritzen omen zen norbait adarra jotzen.</p>

Transkripzioa

Ba esaten zeuen Mutrikun ere, zela zan, eleiza aldian betigora zatozela beti astuak eta ez dakit ze formatzen zitzakuezen batenbatzuei, kalekuai-o baserrikuai ez dakitx zeintzui. Eta beti billurrez, ta igual astuak jo ta, astuak atzea erantzun: "Jo [neiekela] berriz." Astuak atzea esan. Jo zionai, ezta? Entenitzen dezu? Eta esan zion baten batek, ze: "Entzun, hurrengun hara etortzen zeatenian, beittuizue aber zein bentanatan dauan argixa." Batak bestiai komentauko zixuen itxuria. Asmatutakuak igual izango dia, baiña dana dala. Eta beittu zeuen eta txanboliñeko ez dakitx zein bentanatan argixa, ta esan zoan, orduan esan zoahan bentana hartan zaozenei. Harek botatzen zeuela. Ta geo holakotxe tonterixak-eta esaten zoan, baiña ez.

19. Aitona, txondorra eta sorginak

- **Erref:** MUT-029/032
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:30:29. **Bukatu:** 00:31:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Lorearen Berrosasiko aitonak txondorrak egiten zituen. Txondorraren bueltan sorginak ibiltzen zirela esan ohi zen.</p>

Transkripzioa

- Errekako sorgiñak-eta.
- Errekan ze sorgin eoten zian ba?
- Han artzai errekatik gora-ta entzunda dakat...
- Bai?
- ... sorgiñak ibiltzen ete zian.
- Bai, akordatzen naiz ni han Berrosasiko aittonak-eta txondorrak eitten zeuenian ta, auskalo txondorran bueltan-ta ze ibiltzen zakozen, ze sorgiñ, e. Ta gizajua han eongo zan bakar-bakarrik, ta ez dakit ba ze billurtzen zan edo ez zan edo ze eitten zan.
- Hori da, ze txondorra eitten zeuenak´e han bakar-bakarrik eoten ziala, han gabaz.
- Bakar-bakarrik gabian, hantxe txondorra zaintzen, aber.

- Ta zeuk aittonai-ta entzunda bai kontuik edo?
- Ez, aittona haura gaiñea guretik, ez zan gurian bizi izan ta, guretik urruti e bai ta, baiña ez, nik hola, ez, ez, ez dakitx, baiña , behintzat edadian e han txondor aldian ibiltzen zakozela harek bai e, bueltan-bueltan sustuak ematen ta hola.
- Dantzan.

20. Antoni eta purgatorioko amona

- **Erref:** MUT-029/034
- **Iraupena:** 0:04:27. **Hasi:** 00:32:01. **Bukatu:** 00:36:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Lorearen amonaren ahizpa bat Ondarroan bizi zen. Senarra gazte hil zitzaion, eta sei seme-alabekin Mizkia baserrian asko egoten omen ziren. Haren alabetako batek, Antonik, purgatorioan zegoen emakume bat ikusi zuela kontatzen du. Istorioa kontatzen du.</p>

Transkripzioa

- Gure etxeko amonan aizta bat Ondarrun ere bizi zan. Gizona gazte, e, bai, osaba itxuria gazteik hil zitzakon. Ta zaukozen lau alaba ta seme bat, harek-eta. Asko itxuria eoten zian, gizona hil zakonian, ba gurian zakan beste aizta, gure amona, Ondarruko tia harek, ta gurian eoten zian asko. Ta ez daki ba nik, umiak zianian, aber, gizonik ez bazakan-ta, ze... tiak ere zela sostenittuko zittuan ba danak Ondarruan, ta, ba, gurian eoten zian asko. Eta ba itxuria, hori guk falta gendun bai, guretik juten zian ba astuan bila-o. Asto bila juten zianian, horren Ondarruko tian alaba zaharrenak ba ez dakitx ba zenbat urte eukiko zittun ba, hamasei bat urte-ero, eta gero badakizu gure etxetik mendi bat hola ta gero do erreka zulua ta gero berriz beste mendixa hor, San Geronimo aldetik dijuan mendi hori. Ta han astuai diar eitten zionian-ta ikusten zoala amona bat zauala arbolian onduan, eta itxuria billurtu eitten zan ta diar eitten zion gure zeorri, lehengusiña horri, baiña lehengusiña etzan atrebitzen harei... Gaiña bittarte haundixa zaken euki. Ta itxuria ba gurian-ta esango zixuen amak-eta ero amonak eta, nik ez dakit ba zeintzuk esango zixuen, ba, esateko aber zer nahi zoan. Ta egun baten itxuria noa-noa ein zian, astuan billa jun zianian, hurreau bereana. Eta esan ziola amona o dana dalako hori, arbola baten ipurdian ei zauan, ta esan ziola, ba, ez dakit nungo amona zala bea. Ta zakala meza bat ofrezuata Mutrikun emateko, ta hauraxe meza hauraxe eman gabe zaualako ba eztaikit zenbat denbora zauala purgatoixuan. Hori beak esaten zoan gure lehengusiñiak e, neskiak e, zela esan zion. Eta esan ziola, "Bueno, ba orduan zeuk nahi dezunian, domekan edo, emango deu mezia Mutrikun". Jun zian danak Mutrikura mezia entzutea, eta beak... Antoni zoan izena. Eleizako atea aillau zanian esan zixuela bestiai, "hamentxen do ba neure onduan". Iñok ez zoala ikusten, ta beak bakarrik. Eleizan eon ziala alkarren onduan, mezia entzun, kanpoa erten zoanian, esan ziola, pañelua eskeiñi ei zion, gure lehengusiña horrek e, etorri zan emakume horri. Esan ziola, "Aiba rekuerdua", "Ez. Hor daukazu" —esan ziola— zeuk". Eta mantillie, bere markak einda zakan e, buruan. Ta guk haura mantilla haura

ein bihar gendun... baiña gure amak-eta ere holako gauzaik pentsau ez eta gaur beste jakingo baneu nik sartuko kuadro baten eta ingo gendun gorde. Hor istori danak.

- Hori dotoria, e.

- Hori dotoria're dotoria izango zan, e. Beak esaten eleizako atian "Etorri da ba, hamentxen dao neure onduan" ta iñok ikusten ez, beak bakarrik.

- Ta hori zan zure aman lehengusiña?

- Ez. Amona, amonan aitzan alaba.

- Amonan aitzan alaba.

- Zaharrena.

- Antoni izena.

-Bai. Ta oaindik ez dakitx ez dan bizi e, Ondarruan.

- Aaa..

- Bai, bai.

- Kuriosua hori, e!

- Bai, bai...

- Illiak tente jartzeko modukua.

- Uuu, u, u, u, bai, bai, bai. Enee..! Ta gero hantxen armaixo baten kajoian harek aa, harrezkeo zenbat bider akordau naizen, inuzentia izan giñela baiñag, haura mantilla haura kargu hartu-e...

- Baiña zure gurasuak esango zeuen "zetako?"

- Bai, ez dakitx ba nik zeaittik eo, ez zeuen pentsauko holako gauzaik, baiña, gaur, gaur bezela banitz bai gordeko neuke haura. Hori makiña bat bider entzundakua! Nik zenbat bider eukitzen noan goguan. Ene...! Harek eleizako atian esan zionian "Hamen do ba neure onduan ta" beste iñok ize ikusten ez, ta beak bakarrik ikusten.

21. Zazpiretako mezara

- **Erref:** MUT-029/035
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:36:28. **Bukatu:** 00:37:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Parrokiako goizeko zazpiretako mezara joaten ziren. Negu garaian, ilunpetan edo lastabalak piztuta joaten ziren mendian behera. Aldian aldina, bezperetara ere joan ohi ziren.

22. Meza ondoren, lanera

- **Erref:** MUT-029/036
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:37:25. **Bukatu:** 00:38:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Larunbatetan lan egiten behar izaten zen baserrian. Igandetan, berriz, goizeko zazpiretako mezara joaten ziren. Meza ondoren, etxeratu, arropa aldatu eta

jatekoa prestatzen zuten. Zer jaten zuten azaltzen du: taloa, txerri saiheskia...
Ondoren, sorora joaten ziren lanera.

23. Taloa nola egiten den

- **Erref:** MUT-029/037
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:38:22. **Bukatu:** 00:40:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Taloak nola egiten zituen azaltzen du Loreak.

24. Saturrarango kartzela

- **Erref:** MUT-029/040
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:41:24. **Bukatu:** 00:42:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Saturrarango kartzelari buruz hitz egiten du. Lorearen izeba bat eta haren senarra han egon ziren lanean.</p>

25. Ur bila joan behar

- **Erref:** MUT-029/042
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:42:31. **Bukatu:** 00:44:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko lanak. Aitak zer lan egiten zituen: soroko lanak, ganadua zaindu, behiak jetzi... Etxean ez zuten urik, astoarekin joan behar izaten zuten bila. Gero, kortan bilatu omen zuten ura. Argirik ere ez zuten etxean; argia jarri zutenean "Haura zan zerua, txo!" dio Loreak.

26. Don Inazio medikua

- **Erref:** MUT-029/043
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:44:16. **Bukatu:** 00:44:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

Don Inazio zen herriko medikua. Zaldian ibiltzen zen batera eta bestera.

27. Abereen erditzeak

- **Erref:** MUT-030/003
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:03:29. **Bukatu:** 00:04:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

<p>Abereen erditzeak. Inguruan beti izaten zen norbait animalia begiratzen zekiena. Behiei sendabelarrak ematen zizkien: "mantzanila" (kamamila), pasmo-belarra...</p>

28. San Antoniok senargaia eman?

- **Erref:** MUT-030/006
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:05:29. **Bukatu:** 00:07:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Senarra Urkiolan topatu zuela dio. Mutrikutik autobusa antolatu zuten San Antoniora joateko, eta bere ondoan jarri omen zen bere senarra izango zena.

29. Arropa garbiketa

- **Erref:** MUT-030/010
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:11:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Olabarrieta auzoko garbitokiari buruzko azalpenak. Arropak nola gargitzen ziren azaltzen du: arropak etxean xaboitu, zinka buruan hartu eta garbitokira joaten zen. Loreak ez du ezagutu lixibarik egiten.

30. Dotrina

- **Erref:** MUT-030/015
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:14:04. **Bukatu:** 00:15:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Dotrina handia eta txikia izaten ziren. Eskolan galdetzen zien dotrina, eta euskaraz ikasi zuten.

31. Baserriko zereginak

- **Erref:** MUT-030/017
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 00:15:36. **Bukatu:** 00:15:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gazteñeta baserrira ezkondu zenean zer bizimodu egiten zuen azaltzen du. Baserriko lanak egiten zituen: soroan, ganaduari jatekoa eman...

32. Mutrikura joera

- **Erref:** MUT-030/018
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:15:58. **Bukatu:** 00:16:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Gaztañetatik Mutrikurako joera izan dute. Astoarekin joaten zen Mutrikura, baina Lorea ez zen gainean jartzen.

33. Kanoia eta frankistak etxe ondoan

- **Erref:** MUT-030/020
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:16:50. **Bukatu:** 00:17:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra denborako oroitzapenak. Lorearen etxetik oso hurrean kanoi handi bat egon zen. Baserri ondoan egon ziren soldaduak frankistak ziren; Lorearen baserriko txakurrari jatekoa ematen zioten.</p>

34. Soldaduak etxean lo

- **Erref:** MUT-030/021
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:17:31. **Bukatu:** 00:19:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Soldadu txapel gorriak etxean lo egiten zuten... Azkoitia Azpeitia aldekoak omen ziren, eta mandoarekin beste soldaduei jatekoa eramaten ibiltzen ziren. Oliao lagatzen zien baserrian. Soldaduak lehenengo aldiz baserrira joan zirenean etxeko ur, ogi eta txokolate guztia gastatu zuten.

35. Amak bonba bat aurkitu

- **Erref:** MUT-030/022
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:19:54. **Bukatu:** 00:20:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Lorearen amak kalera bidean bonba bat aurkitu zuen. Otarran hartu eta etxera eraman zuen.

36. Gerrako itsasontziak Saturrararen

- **Erref:** MUT-030/023
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:20:36. **Bukatu:** 00:22:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Tiro hotsak baserritik entzuten zituzten. Gerrako itsasontziak Saturraranera iristen zirenean zarata handia ateratzen zuten. Baserritik itsasontzien mugimenduak ikusten zituzten. Itsasontziak Saturraran aldera iristen zirenean, soldaduek etxetik joateko esaten zien. Ama eta umeak gorde egiten ziren; aita baserrian geratzen zen.

37. Gerrako hegazkina

- **Erref:** MUT-030/024
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:23:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Anaiarekin iturrian zela gerrako hegazkin batengandik nola ezkutatu ziren kontatzen du. Bidean etzan ziren.

38. Soldaduak

- **Erref:** MUT-030/025
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:23:24. **Bukatu:** 00:23:55

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra denborako oroitzapenak. Soldaduak baserriko tejabanen lo egiten zuten. Pareta bat egin zuten babesteko.</p>

39. Izara zuria eta soldaduak

- **Erref:** MUT-030/027
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:24:14. **Bukatu:** 00:25:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra denborako oroitzapenak. Baserrian izara zuri bat jartzen zuten. Soldaduei nolako harremana zuten azaltzen du: Lorea eta anai-arrebak haiengana joaten ziren tiroteorik ez zenean, eta jatekoa ematen zien. Soldaduak Bizkaia aldera zihoazen.</p>

40. Beldurrez dardaraka

- **Erref:** MUT-030/029
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:25:58. **Bukatu:** 00:27:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra denborako oroitzapenak. Tiroteoak, kanoikadak, hegazkinak, bonbardaketak... gogoratzen ditu. Baserritik itsasoa ikusten zuten; itsasontzien joan-etorriak... Etxean beldurrez dardaraka egon ziren.</p>

41. Kanoikadak

- **Erref:** MUT-030/030
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:27:10. **Bukatu:** 00:29:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Soroan garia botatzen aritu eta gero, etxeratu ziren Lorearen gurasoak. Lanean egon ziren lur horietan kanoikadak izan ziren. Tiro hotsak, kanoikadak... entzuten zituzten baserritik; zarata horiek entzutean, zaldiak ihes egiten omen zuen.

42. Tela saltzailea

- **Erref:** MUT-030/033
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:29:55. **Bukatu:** 00:32:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Loreak 10 urte inguru zituela tela saltzaile bat joan zen baserrira. Tela saltzailearekin izandago gorabehera kontatzen du.

43. "Han daukat hazia..." kanta

- **Erref:** MUT-030/035
- **Iraupena:** 0:00:10. **Hasi:** 00:32:33. **Bukatu:** 00:32:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Han daukat hazia, poltsan urre gorria..." abesten du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-11-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com